

ٲاگه هدار كرنا گشت و تايبه تان
ل سهر هر امبوننا هر كه فتنا
ل سهر سهر وك و كار بده ستان

وه رگيران
بيكس اسماعيل عمر

نقيلسين
محمد بن عبيد البستاني

مزگه فت

www.mzgaft.com

ئاگه‌هدار كرنا گشت و تايبه‌تان ل سهر
حه‌رامبوونا ده‌ر كه‌فتنا ل سهر سه‌روك
و كار بده‌ستان

نقېسین

محمد بن عبید البستانی

وه‌رگیزان

بیكەس‌إسماعیل عمر

مزگه‌فت

www.mzgaft.com

ناٲى په رٲوٲى: ٲاگه هدار كرنا گشت و تايبه تان ل سه ر حه رامبوونا
ده ركه فتنا ل سه ر سه روك و كار بده ستان

نځيسه ر: محمد بن عبيد البستاني

وه رگيړان: بيكه س اسماعيل عمر

ديزايينا به رگي و نافه روٲى: نورالله سامي

پيشه کی

بسم الله، والحمد لله، والصلاة والسلام على رسول الله صلى
الله عليه وسلم أما بعد:

خودی پیغه مبهری خۆ محمد سلاف لی بن پی هنارتی وه کی
دلوفانی بو جیهانی، وئهو مروقان رزگار بکهت و ده ریخیت ژ
تاریاتیا شرکی و بیدعی و گونه هی، بو رونا هیا ئیککرنا خودی و
دیفچوون و گوهدانا خودی و پیغه مبهری، خودی تعالی
دیژییت: { وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ } [سورة الأنبياء: ۱۰۷]

ئانکو: هه ما مه تو- ئه پی پیغه مبهری پی هنارتی دلوفانییه ک بو
هه می مروقان، فیجا هه چیی باوه ری پی ب ته بینیت ئه و دی
که یفخوش و رزگار بیت، و پی باوه ری پی نه ئینت دی خوسارهت
و شه رمزار بت.

فیجا پیغه مبهری مه سلاف لی بن تشته ک نه هیلایه ژ خیری
ئیلایه ری ئومه تی پی دای پی، و چ زیان و خرابیه ک هه بیت ئه و

يېن ژى ئاگەھدار كرين، پېغەمبەر سلاف لى بن دىيژىت: " إِنَّهُ
لَمْ يَكُنْ نَبِيًّا قَبْلِي إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ يَدُلُّ أُمَّتَهُ عَلَى خَيْرِ مَا
يَعْلَمُهُ لَهُمْ، وَيُنذِرَهُمْ شَرَّ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ.... " (1)

ئانكو: نينه پېغەمبەرەك بەرى من ھاتبىت ئىلا مافە لسەر وى
ئەو بەرى ئومەتا خو بدەتە وى خىرا ئەو بو وان دزانىت، و وان
ئاگەھدار بکەت ژ وى زيان و خرابىا ئەو بو وان دزانىت.

و پېغەمبەر نەمر ھەتا ئاين ھاتىە تاممكرن ، و ئەم ھىلاتنە
لسەر رېكە كا سپى، شەفا وى وەكى روژا وى يە و كەس لسەر
وى رېكى نا ھىتە لادان ژبلى يى تىچويى.

و ژوان بنەمايىن ئايىنى يېن مەزن ، ئەوئىن پېغەمبەرى سلاف
لى بن ديار كرى، ئەوہ كو ئەم دەستى خو ژ گوھدانا
دەستھەلاتدارى نە ئىنن دەر، و خو ژ كوما موسلمانا فەدەر
نەكەين، و دەرکەفتنى (خروجى) لسەر سەروكان نەكەين.

(1) أخرجه مسلم: ۱۸۴۴

لە و مەل فێری ئە گەر ئێکی گوتی: ئەری حوکمی دەركەفتنی ل سەر
سەروکین موسلمانا چیه، ئە گەر خو ئەو د زوردار و گونەهکار
ژی بن

بەرسف دی ئە فە بیت: کو چینابیت دەركەفتن بەیتە کرن
ل سەر سەروکین موسلمانا خو ئە گەر د زوردار و گونەهکار ژ
بن، ئە فە ژێ ژبەر بەلگین پوهن و ئاشکەرا ژ قورئانی و سونەتا
پێغه مبهری.

و کەرەمکە ئە فە بەلگە:

۱- خودی تعالی دبیژیت: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَ الرَّسُولِ إِن كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ
وَ أَحْسَنُ تَأْوِيلًا } [سورة النساء: ۹۵]

ئانکو: گەلی ئەوین باوهری ب خودی و پێغه مبهری وی
ئیناتین، و دویکەفتنا شریعتی وی کرین، هوین د بەرسفا

فه‌رمانين خودی وه‌رن، وې ئه‌مرييا وی نه‌که‌ن، و د به‌رسقا
 پيغه‌مبه‌ری ژي سلاف لی بن وه‌رن و گوهداريا وی حه‌قيی
 بکه‌ن يا ئه‌وې هاتی و گوهداريا مه‌زن و کاربده‌ستين خو بکه‌ن،
 (به‌لی نه د بی ئه‌مرييا خودی دا) وئه‌گه‌ر هوین د ناقبه‌را خو دا
 ل سهر تشته‌کی ب هه‌فرکی چوون، هوین حوکمی وی تشتی بو
 خودی و پيغه‌مبه‌ری بزفرين، ئه‌گه‌ر هه‌وه ب دورستی باوه‌ری
 ب خودی و روژا ئاخه‌رتی هه‌بیت ئه‌ف زفراندنا هه‌وه ژ
 هه‌فرکیی وژیکفه‌بوونی چيتره، ودویماهیا وی باشتره.

زانا ديژن يين وه‌کی " ابن جرير الطبري " خودی ژي رازی بیت،
 پيشه‌وای ته‌فسیری یه ، د ته‌فسیرا خو دا ديژيت مه‌ره‌م ژ په‌یقا
 (أولي الأمر) ئه‌و سه‌روک وده‌سته‌ه‌لاتدار و کار بده‌سته‌ن.

۲- ژ أبو هريرة خودی ژي رازی بیت هاتی هه‌گوه‌استن ژ
 پيغه‌مبه‌ری سلاف لی بن گوته‌یه: " مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ

اللَّهِ، وَمَنْ يَعَصِنِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ، وَمَنْ يُطِيعِ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي،
وَمَنْ يَعُصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي " (1)

ئانكو: پي گوهداريا من بکهت ئەوی گوهداريا خودی کر، و پي سەرپيچيا من بکهت، ئەوی سەرپيچيا خودی کر، و پي گوهداريا میری بکهت (چونکی بەری میر هەبەین، هەر مەبەست پي سەروک و کار بەدەستن) ئەوی گوهداريا من کر، و پي سەرپيچيا میری بکهت، ئەوی سەرپيچيا من کر.

۳- ژ آنس بن مالک خودی ژي رازی بیت ، هاتیه فه گوهاستن ژ پیغه مبهری سلاف لی بن گوته " اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا ، وَإِنِ اسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ كَانَ رَأْسَهُ زَيْبَةً " . (2)

ئانكو: گوهداري بکهن ، و فهرمانا بجهبين ، پي بريغه برنا کاروبارين ههوه دکه فیهته دهستی وی دا، ئەگەر خو بەنده کي خەلکي حەبەشە بیت، (ئانكو: ئەفە ئەگەر بەری هینگی بەنده

(1) البخاري ۲۹۵۷، مسلم ۱۸۳۵

(2) البخاري ۷۱۴۲

بیت ، و پاش ئازاد بیت ، چونکی ژ مەرجیت سەروکاتی ئه و
 بەندە نەبیت ، بەلکی یی ئازاد بیت) یی هوسا بیت خودی بیژی
 سەری وی لبا میویژی یه . (ئانکو چەند کەسە کئ کیم وشپوه
 کریت بیت، و سەروبەری وی نە یی کار بەدەستی بیت).

٤ - ژ عبدالله بن عمر خودی ژێ رازی بیت ، هاتیە
 فەگواستن ژ پیغەمبەری سلاف لی بن گوئیە: "عَلَى الْمَرْءِ
 الْمُسْلِمِ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ، إِلَّا أَنْ يُؤْمَرَ بِمَعْصِيَةٍ،
 فَإِنْ أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ، وَلَا طَاعَةَ". (1)

ئانکو: ئەرکە ل سەر کەسی موسلمان ئەو گوهداری و جهئینانا
 فەرمانان بکەت، فئجا چ ل سەر کارین حەژی بکەت یان کەرب
 ژێ فەبیت ، هندی ئەو فەرمانی ب کرنا گونەهی نەکەت ،
 ئەگەر فەرمان ب کرنا گونەهی کر ، هینگی چ گوهداری
 و جهئینان بو نینه . ئانکو ل سەر وی چەندی گوهداریا وی
 ناهیتە کرن، و سنوریت خودی دی هینە پاراستن و نابیت

(1) البخاري ٧١٤٤ ، مسلم ١٨٣٩ .

بهینه به‌زاندن ، به‌س دگه‌ل فی چه‌ندی نابیت ده‌رکه‌فتن و شهر
دگه‌ل بهیته کرن ، تنی گوهداری بو ناهيته کرن.

۵- ٲ عبادة بن الصامت خودی ژی رازی بیت گوت پیغه‌مبهری
سلاف لی بن ئەم گازی‌کرن ومه (البيعة) ئانکو سوزا گوهداری و
بجهئینانا فه‌رمانا دایي، فیجا ژوان تشتین کوی به‌یعه ژ مه
وه‌رگرتی: " أَنْ بَايَعَنَا عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي مَنْشَطِنَا وَمَكْرَهِنَا
، وَعُسْرِنَا وَيُسْرِنَا، وَأَثَرَةً عَلَيْنَا، وَأَنْ لَا تُتَارَعَ الْأَمْرَ أَهْلُهُ، إِلَّا أَنْ
تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا ، عِنْدَكُمْ مِنَ اللَّهِ فِيهِ بُرْهَانٌ " (1).

ئانکو: مه به‌یعه دایي پی دبیته کار به‌ده‌ست لسه‌ر ریقه‌برنا
کاریت مه، ئەم گوهداری و بجهئینانا فه‌رمان بکه‌ین د چالاکیی
وبیخیره‌تی د، و د به‌رفره‌هی و به‌رته‌نگافیا مه‌زاختنا پاره‌پی د،
و ئەم گوهداری و ان نه‌هیلین، ئە‌گه‌ر وان مافی خودان مافان
نه‌گه‌هاندە ده‌ستی وان، و ئەم هه‌فرکیی لسه‌ر بده‌ستقه‌ئینان
وژی ستاندنا ده‌سته‌لاتی نه‌که‌ین ، هینگی نه‌بیت ئە‌گه‌ر ئەم

(1) البخاري (٧٠٥٦) ، مسلم (١٧٠٩)

گاوریه کا پوهن وئاشکه را و بی گومان ژوان ببینن ، کو مه به لگه
 هه بیت لسه ر وی چه ندی لدهف خودی . و نه بهس نه فه
 به لکی دقیت شیان لسه ر فی چه ندی هه بیت و نه بیته نه گه ری
 زیان و خرابیه کا مه زنتر و که سه کی دیتر بو حوکمرانی بی ئاماده
 بیت.

6- ژ عبدالله بن مسعود خودی ژی رازی بیت، هاتیه
 فه گوهاستن ژ پیغه مبهری سلاف لی بن گو تیه: " إِنَّهَا سَتَكُونُ
 بَعْدِي أَثْرَةٌ وَأُمُورٌ تُنْكَرُونَهَا " قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ تَأْمُرُ مَنْ
 أَدْرَكَ مِنَّا ذَلِكَ ؟ قَالَ: " تُؤَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيكُمْ، وَتَسْأَلُونَ
 اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ " . (1)

ئانکو: دی لپشت من (ئانکو پشتی مرنا من) خوارنا مالی گشتی
 هه بیت، وئه و کارین هه وه پی نه خوش وژی دلگران دبن: گوتن
 نه ی پیغه مبهری خودی تو چ فه رمان دکه بی بی ژ مه بگه هیته
 فی چه ندی؟ ئینا گوت: هوین وی مافی لسه ر ملیت هه وه

(1) البخاری ۳۶۰۳، مسلم ۱۸۴۳

بجه‌بينن (ئانکو ژ گوهدانی و ده‌رکه‌فتنی لسه‌ر نه‌که‌ن) و دوعا‌يا
ژ خودی بکه‌ن لسه‌ر وی یا کو مافی هه‌وه یه بگه‌هیته ده‌ستی
هه‌وه.

۷- ژ عبدالله بن عباس خودی ژئی رای بیت ، هاتیه
فه‌گوهاستن ژ پیغه‌مبه‌ری سلاف لی بن گوته: " مَنْ كَرِهَ مِنْ
أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَضْرِبْ؛ فَإِنَّهُ مَنْ خَرَجَ مِنَ السُّلْطَانِ شِبْرًا مَاتَ مِيتَةً
جَاهِلِيَّةً ". (1)

ئانکو: پی تشته‌کی ژ ئه‌میری خو بینیت مه‌به‌ست کاره‌کی نه
باش کووی پی نه‌خوش و دلگران بیت و که‌رب ژ وی کاری فه‌بن
بلا ئه‌وه‌ه‌داری بکیشیت، چونکی پی ده‌رکه‌فتنی لسه‌ر سه‌روکی
بکه‌ت، هندی به‌وسته‌کی و بمریت دریکا فی چهن‌دی دا، ئه‌و
لسه‌ر ریکا جاهلیه‌تی مر ئانکو نه لسه‌ر ریپاز وریکا پاقر و دروستا
ئیسلامی.

(1) البخاری ۷۰۰۳، مسلم ۱۸۴۹.

۸- ژ عبادة بن الصامت خودی ژى رازی بیت ، هاتیه
 فه گوهاستن ژ پیغه مبهری سلاف لی بن گوته " اسمع وأطع
 في عُسْرِكَ وَيُسْرِكَ وَمِنْ شَطِطِكَ وَمَكْرِهِكَ وَأَثَرَةٍ عَلَيْكَ وَإِنْ أَكَلُوا
 مَالِكَ وَضَرَبُوا ظَهْرَكَ " (1)

ئانکو: ددهرحهقا سهروک و کار بدهستان گوهداری و
 فهرمانان بجهبینه، د بهفرههی ودهستهنگی ته دا و د چالاکی
 وپی خیرهتیا ته دا (مه بهست چ ته پی نه خوش بیت و لسه نه
 فسا ته گران بیت یان نه) وئه گهر مافی هه وه نه گه هاند، و مالی
 گشتی خوار، وئه گهر مالی ته ژى خوار، و داناته پشتا ته. ئه فه
 هه می ژ بهر هندی کو بهرزه وه ندیا گشتی بهیته پاراستن
 وئیمناهی و ئارامیا گشتی نه هیته تیکدان وئه گهر خو زورداری
 گه هشته مال و پشتا هنده کان.

(1) مسلم ۱۸۴۷ ، والسنة لابن أبي عاصم (۱۰۲۶) واللفظ له.

۹ - ژ أبي بكرة خودی ژى رازی بیت ، هاتیه فه گوهاستن ژ پیغه مبهری سلاف لی بن گوته: " مَنْ أَهَانَ سُلْطَانَ اللَّهِ أَهَانَهُ اللَّهُ " (1)

ئانکو: پی سفکاتی و کیماتی و بی روومه تی ب سولتانی خودی بکهت (ئانکو پی خودی کریه کار به دهستی موسلمانان، ههروه سا ئه و ب شه ریه تی خودی ژى دهیت ژ قورئانی و سونه تی) خودی دی وى شه رمزار و روی رهش کهت، ئه فه ژبلی شه رمزاری ل ئاخره تی.

۱۰ - ژ عبدالله بن عمر خودی ژ وان رازی بیت گوته " كُنَّا نُبَايِعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ، يَقُولُ لَنَا: " فِيمَا اسْتَطَعْتَ " (2)

ئانکو: مه په یمان یان به یعه ددا پیغه مبهری سلاف لی بن لسه ر گوه دانی و بجه ئینانا فه رمانا، و ئه و دا بیژیته مه: هندی یا ته

(1) السنة لابن أبي عاصم ۱۰۱۸ ، وحسنه العلامة الألباني في ظلال الجنة.

(2) مسلم ۱۸۶۷

شیان ل سەر هەبیت. ئانکو بیژە هندی من شیان ل سەر هەبن
و من پێ چیبیت ، و ئەقە ژ تامیا دلوقانی و دل پێقەبینا
پێغەمبەریه بو ئومەتی، و بەلگە ل سەر ئی دەرگەهی گەلەکن.

ژ شینوارین سهحابیان وتابعیان وپین لدویف واندا هاتین

۱- ژ انس بن مالک خودی ژی رازی بیت گوئییه: (نهانا گبرأونا
من أصحاب رسول الله قال: لا تسبوا أمراءكم ولا تغشوهم ولا
تبغضوهم واتقوا الله واصبروا فإن الأمر قريب) (1)

ئانکو: مهزنیته مه ئهم یین پاشقهلیداین ژ هه فالیت
پیغه مبهری سلاف لی بن، گوئییه: هوین قهسا وخه بهران نه
بیژنه کار بهدهستین خو، وفیلبازین وغشی ل وان نه کهن و
که ریته خو ژ وان قه نه کهن ژ خودی بترسن وهه داری
بکیشن هیلانا دونیایی یا نیزیکه.

۲- ژ أبو الدرداء خودی ژی رازی بیت گوئییه: (إنَّ أَوَّلَ نِفَاقِ
المرءِ طَعْنُهُ عَلَى إِمَامِهِ) (2)

(1) السنة لأبن أبي عاصم، ۱۰۱۵، وقال العلامة الألباني في ظلال الجنة إسناده جيد.
(2) أخرجه البيهقي في شعب الإيمان.

ئانکو: ئیکه مین نیفاق و دوریاتیا که سه کی ئه وه ته عنه دانانا ویه
ل سهروکی وی.

۳- أبو أدریس الخولانی خودی ژئی رازی بیت گوتیه: (ایاکم
والطعن علی الأئمة، فإن الطعن علیهم هی الحالقة، حالقة
الدين ليس حالقة الشعر، ألا إن الطعانین هم الخائبون وشرار
الأشرار) (1)

ئانکو: هشیاربن نه وه بیت هوین ته عنان ل سهروک وکار
به دهستان بدهن، چونکی ته عنه دان لسه روان تراشینه تراشینا
دینی یه، نه تراشینا می، وهندیکه ئه ون یین ته عنا ددانن،
دخوسارهتن و خرابترینی خرابکارانه.

۴- ژ آبی مجلز خودی ژئی رازی بیت گوتیه: (سبُّ الإمام
الحالقة، لا أقول حالقة الشعر، لكن حالقة الدين) (2)

(1) الأموال لابن زنجويه
(2) المصدر السابق نفسه

ئانکو: قهسه و خهبر گوتنا ئيمامى (ئهوى خودى کريه سهروک وکار بدهستى موسلمانان) تراشينه وئهز نا بيژم ئه و تراشينا ميانه بهلکى تراشينا دينى يه. مه بهست پى ئه وه هندی خودانى خوگونه هکار دکهت و دبیته ئه گهرى فه کرنا ده رگه هى خرابيى و تیکدانى.

5- ژ پيشه واپى الحسن بن على البربهاري خودى ژى رازى بيت گوتيه: (ولا يحل قتال السلطان، والخروج عليهم وان جار) (1)

ئانکو: ونابيت شهر دگهل سهروکى بهيته کرن و ده رکهفتن لسه ر بهيته کرن خو ئه گهر پى زودار ژى بيت.

6- ههروه سا گوتيه خودى ژى رازى بيت: (ومن خرج على إمام من أئمة المسلمين، فهو خارجي، وقد شق عصا المسلمين، وخالف الآثار، وميته مية جاهلية). (2)

(1) شرح السنة
(2) المصدر السابق نفسه

ئانکو: ويی دهرکهفتنی لسه سهروکه کی ژ سهروکین موسلمانان بکته تئو کهسه کی دهرکهفتیه "خارجیه" (ئهفه تهن یین پیغه مبهری تهم ژ وان هشیار کرین، و بخرابی بهحسا وان یی کری، وکاری وان تیکدان وخرابکرن وشهرکنا دگهل موسلمانایه) وئهو ی جوقا موسلمانان ژیکفه کر، وسهرپیچیا شینواران کر (ئانکو سه ریچیا قورئانی و فهرمودین پیغه مبهری سلاف لی بن ورینکا سهحابیان کر وئهان ژ وان هاتیه فه گوهاستن) ومرنا وی، مرنه کا لسه رینکا جاهلیه تی یه.

۷- پیشه وایی أصبهانی خودی ژئی رازی بیت دیثیت: (ومن السنة، السمع والطاعة لولاة الأمر أبراراً كانوا أو فجاراً). (1)

ئانکو: ژ سونه تی یه گوهدان ووجه ئینانا فه رمانان بهیته کرن بوکار به دهستان چ دباش بن یان خراب.

(1) الحجة في بيان المحجة

۸- پێشەوایێ الطحاوی خودی ژێ رازی بیت دیئیت: (ولا نرى الخروج على أئمتنا وولاية أمورنا، وإن جاروا ، ولا ندعوا عليهم، ولا ننزع يداً من طاعتهم، ونرى طاعتهم من طاعة الله عز وجل فريضة، ما لم يأمروا بمعصية، وندعو لهم بالصلاح والمعافاة).⁽¹⁾

ئانكو: وئەم نابین یا دروستە دەرکەفتن ل سەر پێشەوا وکار بە دەستێن مە، ئەگەر خو ئەوان زورداری کر، وئەم دوعیان (نفرینان) ل وان ناکەین، و دەستی خو ژ گوهدانا وان نا قە کێشین، وئەم دبین گوهداریکنا وان ژ گوهداریکنا خودی یە یا کو فەرز کری (ئەقە دباشی وقەنجی دا بیگومان) هندی ئەو فەرمانی بگۆنەهی نە کەن وئەم دوعیان قەنجی و بکێرھاتی، و باشی بو وان دکەین.

(1) شرح الطحاوية

پيشه واپي احمد بن حنبل خودي ژي رازي بيت دييژيت: (ولا
يحل قتال السلطان ولا الخروج عليه لأحد من الناس، فمن
فعل ذلك فهو مبتدع على غير السنة والطريق). (1)

ئانكو: ويا دروست نينه شهر دگهل سهروكي بهيته کرن و
دهرکهفتن لسهر بهيته کرن، خو ئه گهر ئه وكي بيت ژ مروقان،
قيجا يي في چه ندي بکته، ئه و بيدعه چيه، ونه لسهر سونهت
وريكي يه.

شرف الدين النووي خودي ژي رازي بيت دييژيت: (وأما
الخروج عليهم وقتالهم فحرام بإجماع المسلمين، وإن كانوا
فسقة ظالمين، وقد تظاهرت الأحاديث بمعنى ما ذكرته،
وأجمع أهل السنة، أنه لا يعزل السلطان بالفسق). (2)

ئانكو: وهنديكه دهركهفتنا لسهر وان و شهركرنا دگهل وان ئه و
يا حرامه ب ئيك دهنگيا موسلمانان، ئه گهر خو ئه و د

(1) أصول السنة
(2) شرح النووي على مسلم

گونه‌ه‌کار وزورداری بن، وفه‌رموده یین دیاربوین لسه‌ر رامانا
 فچ چهن‌دی یا من به‌ری نوکه به‌حس لی‌کری، ونه‌هلی سونه‌تی
 یین ئیک ده‌نگ بوین، کو کار به‌ده‌ست ب نه‌گه‌ری گونه‌هی
 ناهیتته ئیخستن.

پیشه‌وایی ابن بطة العکبری دپه‌رتوکا " الإبانة " دی‌ئیت: (لا
 تخرج بالسيف على الأئمة وإن ظلموا) إلى أن قال (هذه
 مقالات وأفعال اجتمع عليها الماضون الأولون من أئمة
 الهدى).

ئانکو: وتو ده‌رکه‌فتنی ب شیری لسه‌ر کار به‌ده‌ستان نه‌که
 نه‌گه‌ر وان زورداری ژی کر ، هه‌تا گو‌تی (نه‌فه نه‌وگو‌تن و
 کریارن یین چوی‌ن ده‌ستپیکی لسه‌ر کومفه‌بین ژ پیشه‌وایی
 راسته‌ری).

وپیشه‌وایی الصابوني خودی ژی رازی بیت دی‌ئیت: (ویری
 أصحاب الحديث الجمعة والعیدین وغيرهما من الصلوات

خلف كل إمام مسلم برأ كان أو فاجراً، ويرون جهاد الكفرة معهم، جورة فجرة. ويرون الدعاء لهم بالإصلاح والتوفيق والصالح، ولا يرون الخروج عليهم وإن رأوا منهم العدول عن العدل إلى الجور والحيث (1)

ئانكو: زاناين زانستي فهرمودى دبينن كو يا دروسته كرنا نقيژا خوتى ويا ههردوو جهژنان وههرد نقيژه كا ههبيت دهيتته كرن لپشت ههركار بهدهسته كى موسلمان، قييجا چي باش بيت يان خراب و دبينن جيهاد دگهل وان دژى گاوران دهيتته كرن خو ئه و د زوردار و گونه هكار بن ، و دبينن يا دروسته دوعا بو وان بهيتته كرن، دوعايين كي رهاتنى وته و فيقى وباشي و قهنجي، وئه و دروست نابينن دهركه فتن لسه ر وان بهيتته كرن ئه گه ر خو ژ وان هاته ديتن خواريينا ژ دادى بو زوردارى وسته مكارى.

(1) عقيدة السلف أصحاب الحديث ١٢٩/١

حوکمی خویشاندان و خرقه‌بوونا

خویشاندان و خرقه‌بوون ل سهر سهروکان ئەفه شپوه که ژ شیوین دهرکهفتنی ل سهر سهروکان، وهندیکه دهرکهفتنه (خروج) ل سهر سهروکان چینابیت، ژبه‌ر وان به‌لگین دیار یین به‌ری نوکه وزانا و پیشه‌وایی هه‌ره مه‌زن فه‌توایا یا ب وی چه‌ندی داین یین وه کی (عبدالعزیز بن باز، و محمد بن ناصر الدین الألبانی، و محمد بن صالح العثیمین، و صالح بن الفوزان) و ژبلی وان خودی دلوفانی ب هه‌میان ببه‌ت کو خویشاندان و خرقه‌بوون چینابیت.

عبدالعزیز بن باز خودی دلوفانی پ ببه‌ت گوته: ئەز دبینم ئەو ئیک ژ ئە گهرین فتنی و ژ ئە گهرین خراییی یه، و ژ ئە گهرین سته‌ملیکرنا هنده‌ک مروفانه وزور داریکرنی ل سهر هنده‌کان ب نه‌ه‌قی. (1)

(1) شریط فتاوی العلماء فی الاغتیالات

محمد بن ناصر الدين الألباني خودی دلوقانی پی ببهت گوتیه:
 ئەز بکورتی دیژم هندیکه خویشاندانن ئەوین دهینه پرویدان
 ل هندهک وهلاتین موسلمانان، ئەو دبنیات دا ده رکه فتنه ژرینکا
 موسلمانان و چاقلین کرنا گاورانه، و خودای جیهانی گوتیه: (وَمَنْ
 يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ
 الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُضَلِّهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا) [سورة
 النساء: ١١٥]. (1)

ئانکو: وهه چیی ل دویف رینکا پیغه مبهری سلاف لی بن
 نه چیت، پشتی کو راستی بو هاتیه دیار کرن و ئەو دووچوونا
 رینکه کا دی بکهت ژ بلی رینکا خودان باوهران و ئەو راستیا ئەو
 لسه ر، ئەم دی وی هیلینه ب هفیا وی رینکیفه یا وی بهری خو
 دای، و ئەم بهری وی نادهینه خیری، و ئەم دی وی کهینه د
 ئاگری دوزهخی دا و ئەو چ پیسه جهی لی زفرینی و چاره نفیسه

(1) فتاوی جده

صالح الفوزان خودی دلوڤانی پی ببه ت گوتیه: نه ژ
 ناموزگاری یه بو سهروکی دهرکهفتن (خروج) لسهر بهیته کرن
 ب خویشاندانان وراستی ئەڤه وهحشاتیه، وهزرین شهیتانینه
 ودبیته ئەگهری ژیکهه بوونی و نه کوکی، وشه رکرنی، ودبیته
 ئەگهری ستاندنا تشتی ب ته عداپی وشه لاندنی، و ژ دهستدانا
 نامیسی، و خراببوونا باژیران . (1)

(1) خطبة المظاهرات والفضی لیست من النصیحة لولي الأمر

دوعا کرن بۆ سهروکی

دوعا کرن بۆ سهروکی ژ رهوشت و سالوخه تپن خه لکی سونه تی
یه ، ودوعا کرن ل سهروکی ژ رهوشت و سالوخه تپن خه لکی
بیدعه چیا نه.

۱- پیشه وایئ أحمد بن حنبل خودی دلوفانیئ پی ببهت د
دهرحه قا " المتوکل " گوته: (ومتوکل هینگی سهروکی وی ده می
بوو) وئه ز ل شەف و پروژان دوعایین دروستی و دایئ
وسه رکه فتنی و پشته فانیئ بۆ دکهم، وئه ز ئه فی چه ندی دبینم
کو ئه رکه لسه ر من (1).

۲- شیخ الإسلام أحمد بن تیمیة خودی دلوفانیئ پی ببهت
گوته: ژ بهر فی چه ندی ژ پیشین ده ستپیکئی یین وه کی فضیل
بن عیاض و أحمد بن حنبل و ژبلی وان دگوتن: ئه گه ر مه
دوعایه کا فه بیلکری هه با (ئانکو ئه گه ر مه زانیبا ئه و چ دوعایه

(1) أخرجه الخلال في السنة

ئهم بکهين دى ئيکسهر هيته قه بيلکرن) ئهم دا ئه وى دوعايي
بو سهروکى دهوله تي کهين. (1)

۳- پيشه واپي البربهاري خودى دلوقانيي پي ببهت گوتيه:
وئه گهر ته کهسه ک ديت پي دوعا (نفرينا) ل سهروکى دهوله تي
دکهت بزانه ئه و خوداني دلچويي نه فسي يه، وئه گهر ته ديت
کهسه ک پي دوعا بو سهروکى دهوله تي دکهت، دوعايين چاکيي
وباشيي و قهنجي بزانه ئه و خوداني سونه تي يه بئاناها خودي،
وتابعيي بهرکه تي فضيل بن عياض دگوت: ئه گهر من دوعايه کا
قه بيلکرى هه با من نه دکر، بهس بو سهروکى دهوله تي. (2)

۴- پرسيار ژ پيشه واپي ئبن باز خودى دلوقانيي پي ببهت هاته
کرن: ئه وپن کار به دهست وريقه بهرين وه لاتي بي به هر دکه ن ژ
دوعا کرنى ؟

(1) السياسة الشرعية ۱۲۹

(2) شرح السنة

به رسف دا وگوت ی: (ئهفه ژ نه زانینا ویه، وکیم دیتنا ویه، چونکی هندی دوعا کرنه بو سهروک و پښه بهری وهلاتی ئه وژ مهزترین کارانه ئیک خو پښی نیزیکی خودی بکهت، وژ باشتیرین کارانه، و بجهئینانا فه مانا خودی یه، وژ شیره تی یه بو به نیین وی). (1)

(1) مجموع فتاوی ابن باز

هه‌لوئیستی مروئی موسلمان ژ فیتنان

۱- ژ أبو هریره خودی ژئی رازی بیت هاتیه فه گوهاستن ژ پیغه‌مبه‌ری سلاف لی بن گوتیه: (سَتَكُونُ فِتْنِ الْقَاعِدِ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ، وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي، وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنَ السَّاعِي، وَمَنْ يُشْرِفْ لَهَا تَسْتَشْرِفُهُ، وَمَنْ وَجَدَ مَلْجَأً أَوْ مَعَادًا فَلْيَعُدْ بِهِ). (1)

ئانکو: دئی فتنه هه‌بن، فئجائیه و که‌سی روینشتی بیت بخیرتر، وپتر یی پاراستیه ژ یی ژ پیرفه، وپی ژ پیرفه بخیرتر، وپتر یی پاراستیه ژ یی بریفه دچیت، وپی بریفه دچیت بخیرتر و پتریی پاراستیه ژ یی بله‌زتر دچیت وپی خو بده‌ته ریکا فتنی ئه و دئی هیته د ریکا وی دا، و دئی پیشوازی وی که‌ت، وپی چه‌په‌ره‌کی یان جهه‌کی بینیت ئه و خولی بپاریزیت بلا ئه و قه‌ستا وی جهی بکه‌ت، و خول ویری بپاریزیت.

(1) البخاری (۳۶۰۱)

ئەفە هەمی مەبەست پێ ئەوه ل دەمی فتنی خو گێروکە و خو نەدە دگەل، و خو بپاریزه و دیر بکە و پیت خوگران بکە و بەرەف نەچە.

۲- ژ عقبە بن عامر خودی ژێ رازی بیت گوت من گوئی: ئەی پیغەمبەری خودی رزگاریبوون د چ دایە؟ گوت: (أَمْسِكْ عَلَيَّكَ لِسَانَكَ وَلَيْسَعَكَ بَيْتِكَ وَابِكِ عَلَيَّ حَطِيئَتِكَ). (1)

ئانکو: ئەزمانی خوو بگرە و بپاریزه و بلا سەبرا تە ل مالا تە بهیت، ولسەر گونەهیت خو بکە بگری. ئانکو لسەر گونەهیت تە کرین پەشیمان ببە و بکە گری.

۳- ژ المقداد بن الأسود خودی ژێ رازی بیت گوئی ئەز بخودی سویند دخوم من گوهل پیغەمبەری خودی سلاف لی بن بویه دگوت: (إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنَّبَ الْفِتْنَةَ، إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ

(1) أخرجه الترمذي وحسنه وصححه العلامة الألباني

جُتَّبَ الْفِتْنِ، إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُتَّبَ الْفِتْنِ ، وَلَمَنْ ابْتُلِيَ فَصَبَرَ ؛
فَوَاهَا . (1)

ئانکو: شادترین و به خته وه رترین که س ئه وه یی خو ژفتنی دایه پاش، و ژ راستا شادترین و به خته وه رترین که س ئه وه یی خو ژفتنی دایه پاش، و ئه وه یی توشی فتنی بیت و سه بری لسهر خه م که فتن و ئاخینک راهیلانا وی بکیشیت.

پیشه وایي أحمد بن حنبل خودی دلوقانیی پی ببهت گوته: و تو شهری دفتنی دانه که، و بمینه ل مالا خو، ئه فه یه یا زانایین هه می جهان لسهر کومفه بین. (2)

شیخ الإسلام أحمد بن تیمیة خودی دلوقانیی پی ببهت گوته: پیغه مبهری سلاف لی بن پاشقه لیدان یا کری ژ کرنا شهری د رهوشین فتنی دا، و ئه فه ژ بنه مایین سونه تی بین، و ئه فه یه رییا خه لکی سونه تی و فه رمودی.

(1) أخرجه أبو داود في سننه، وصححه العلامة الألباني

(2) مناقب الإمام أحمد لابن الجوزي

ژ خرابکارين دهرکهفتن لسهر سهروک وکار بدهستان

ژ يا چوپي بۆ مه دهيتته روونكرن كو دهرکهفتن لسهر سهروک
وکار بدهستان چينابيت، فيجا چ بريکا هانداني بيت يان
خويپشانندان يان خرغهبوونا وهه رتشته كي هوسا بيت. مروئي
موسلمان خو رادهستي فهرمانا خودي ويغه مبهري وي سلاف
لي بن دكهت ويچه وانبي و بهروفاژي دگه ل ناكهت.

ويغه مبهري يا گوتي " وَجُعِلَ الدُّرُّ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ
أَمْرِي " (1)

ئانكو: وخودي رهزيلي يا كرية لسهر وي بي پيچه وانه بي فهرمانا
من بكهت.

-زاناي پايه بلند صالح الفوزان خودي پاريزيت گوتيه: وناهيته
زانين دهسته كه كي دهرکهفتن لسهر سهروک و ريفه مبهري وه لاتي

(1) مسند أحمد ٥٦٦٧، و صححه العلامة الألباني في الإرواء

خۆ کربیت ، ئیلا رهوشا وان پشتی را کرنا وی خرابتره لدهمی
هه بوونا وی. (1)

ههروه سا گوته: (ئه گهر ئاسایش و تهناهی هاته ژ دهست
دان، ماف دی هینه بهرزه کرن و دین بهرزه دبیت ، نه رحه تی
ودلتهنگی پهیدا دبیت، وترس به لاقه دبیت، وتاریاتی زال
دبیت، کهل وپه لپن خه لکی دهینه سوتن، وخوین دهیته پشتن
و کهسانیت ئارام دبزدن دهست دهینه درپژ کرن لسه ر
نامیسی. لهوما ئارامی بنه جه دبیت ئه گهر کومبین لسه ر
په یقه کی هه بیت، ب گوهدارییا سه روک و کار بدهستان
توخیب دهینه دانان، ریگ ئارام دبن و شه ریعه ت دهیته
بجه ئینان و بازار دهینه دانان وستهمکاری دهیته پاشقه برن).

(1) خطبة نعمة الأمن والإيمان.

وتهناهی و ئارامی بنهجهنابیت ههتا سوپاسیا خودی بهیته کرن.
 خودی دبیثیت: { وَإِذِ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ } [سورة إبراهيم: ۷].

ئانکو: خودای ههوه ب رهنگه کێ مسوگه ر دایه زانین، کوئه گهر هوین سوپاسیا وی بکهن، ئه و دی قهنجییت خو ل ههوه زیده کهت، وئه گهر هوین کوفرئ ب قهنجییت خودی بکهن، ئه و دی ب ئهشکهنجه دانه کا دژوار ههوه ئهشکهنجه دهت.

لهوما لسهر مروفی موسلمان ئه رکه ئه و پاراستنی لسهر وهلات و جه و نامیس و مال و گیان و ئایینی خو بکهت، چونکی ئه گهر فتنه پهیدا بوو و ئه م خو ب خودی دپاریژین، دی ویرانکرن و کافلکرن و کوشتن چیبیت کا چهوا هاته دیتن ل باژیرین ده ورو بهر یین وه کی سوریا و لیبیا و یه مه نی ! لهوما ئه رکه لسهر مروفی موسلمان ئه و خو ژ فتنی بدهته پاش ، و خو ژئ دیر بکهت، وئه گهر وی ئه ف چهنده کر ئه و دی ژ دلشاد و بهخته وه ران بیت.

هه‌ر وه‌کی پیغه‌مبه‌ر سلاف لی بن دبیزیت: " إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ
جُنَّبَ الْفِتْنِ ، إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنَّبَ الْفِتْنِ ، إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ
جُنَّبَ الْفِتْنِ ، وَلَمَنْ ابْتُلِيَ فَصَبَرَ ؛ فَوَاهَا . "

ئانکو: شادترین و به‌خته‌وه‌رت‌ترین که‌س ئه‌وه یی خوژ فتنی دایه
پاش، و ژ راستا شادترین و به‌خته‌وه‌رت‌ترین که‌س ئه‌وه یی خوژ
فتنی دایه پاش، و ئه‌وه یی توشی فتنی بیت و سه‌بری لسه‌ر خه‌م
که‌فتن و ئاخینک راهیلا نا وی بکیشیت.

و ل دوماهیی دی بیژم:

خودی درافین ته‌نگ نا راکه‌ته فه و نه‌خوشی و ته‌نگافی و
دژواری نا هیلیت، ئه‌گه‌ر ب ته‌وی و لی‌زفرینی چوونا به‌ره‌ف
وی فه نه‌بیت خودی تعالی گوتیه: { إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ
حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا
لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ } [سورة الرعد: ۱۱]

ئانکو: ھندی خودی یە وی قەنجیی یا وی دگەل مللەتە کی
 کری نا گوھوریت ھەتا ئەو وی فەرمانی نە گوھورن یا ل وان
 ھاتیە کرن وئەگەر خودی نەخوشییەك بو کومەکی قیا چ
 رەف ژئی نابن و وان ژبلی خودی کەس نابن ل وان ببیتە خودان
 وی بوو وان بکەت یا وان دقیت و وی ژ وان دویر بکەت یا
 وان نەقیت.

و خودی دبیژیت: {وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا
 عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا
 كَانُوا يَكْسِبُونَ} [سورة الأعراف: ۹۶].

ئانکو: وئەگەر خەلکی ئەوان گوندان باوھری ب پیغەمبەرین
 خو ئینابا، ودویکەفتنا وان کربا، وخوژ وی دویر کربا یا خودی
 ئەو ژئی داینە پاش دا خودی دەرگەھین خیری ژ ھەمی لایانقە
 یین ئەسمان و ئەردی ل وان فەکەت بەلی وان درەو پی کر یا
 بو وان ھاتیە فریکرن و گوتن ئینا خودی سوزایەکی ئەو پی
 تیبچن دا وان ژبەر گاوری ونە گوھدارییا وان.

و ههر چ جهربانندن و تاقیکرنه کا هه بیت ژ ته گه ری گونه هی
یه، ونا رابیت ته گه رب ته و به کرنی نه بیت.

خودی دبیژیت: { وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ } [سورة الشوری: ۳۰]

ئانکو: وههر چ بهلا و گرفتاریه کا بهیته سه ری هه وه - گه لی
مروفان - نه و ژ بهر وان گونه هانه یین هه وه کرین و خودایی
هه وه گه لهك گونه هان بو هه وه ژئ دبهت و سهرا وان ل هه وه
ناگرت.

و چ بهلا و گرفتاریا هه بیت ب پیچه وانیا فهرمانا خودی و
پیغه مبه ری وی سلاف لی بن ناهیته راکرن وه کی کرنا فان
خوپی شانندان و خرقه بوونان، نه وین کو شیوه که ژ شیوین
دهرکهفتنی (خروجی) لسه سهروکی وه لاتی، چونکی نه فه هه می
پیچه وانیه یی فهرمانا خودی یه و فهرمانا پیغه مبه ری سلاف لی

بن وه کی بهری نوکه هاتیه دیارکرن له و ما یا فه ره لسه ر مرو فان
ئهو ژ خودی بترسن، وقهستا وی بکهین،

خودی تعالی دبیژیت: { وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ } [سورة
الطلاق: ۲]

ئانکو: وهه چیی ژ خودی بترسیت وکار ب فهرمانا وی بکهت،
هینگی ههر ته نگافییه کا هه بیت خودی دی وی ژیی دهر ئیخیت
ودی رزقه کی هوسا دهتی و بشیوه کی هوسا چ جارن ئه وی چ
هزر بو نه دکرن و هه چیی خو بهیلته ب هیفیا خودی فه،
و پشت گریدانه کا تمام بخودی هه بیت، خودی تیرو وی هه یه،
کو خه مین وی نه هیلت، هندی خودی یه فهرمانا خو پیک
دئینت، چوژ دهست وی دهرناکه فیت، وچ کار وی بیزار ناکه ن
خودی بو ههر تشته کی دهمه ک دانایه ئه و بگه هتی و قه دهره ک
بو دانایه ئه و ژیی دهر باز نابیت.

ئه فه بويا من دڤيا بيژم وگوتنا خودی: { إِنَّ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا
 اسْتَطَعْتُ ۚ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ ۗ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ }
 [سورة هود: ۸۸]

ئانکو: وهه ما من ب فی کاری خو ژ چاککرنی پیفه تر چ دی
 نه فییت، تنی رییکهفتنا من دگهل راستیی و چاککرنه هه وه ئه و
 بخودی تنی یه، و من خو ب هیفییا خودی تنی فه هیلایه،
 وئزهه رب تهوبه کرنی ل وی دزفرم.

نافه ٲروك

- ٲٲشه كى 3
- ژ شينوارٲن سه حاييان و تابعيان ويٲن لدويف واندا هاتين 15
- حوكمى خويٲشاندان و خرٲه بوونان 23
- دوعاكرن بو سهروكى 26
- ههلويستى مروقى موسلمان ژ فيتنان 29
- ژ خرابكارٲن دهركه فتنى لسهر سهروك وكار بدهستان 32

مزگفت

www.mzgaft.com